

Stockholm den 22 mars 2017

Ärendenummer N2017/00222/HL

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

**Angående Slutbetänkande av Parlamentariska landsbygdskommittén
” För Sveriges landsbygder –
en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd”**

Övergripande kommentarer:

Landsbygden möjliggör upp emot hälften av Sveriges totala export och bidraget förväntas att öka i samband med Sveriges gröna omställning. För att säkra en fortsatt god samhällsekonomisk utveckling behövs insatser för att stimulera företagandet. Detta är speciellt viktigt för näringslivssektorer som är beroende av platsbundna resurser såsom verksamheter inom skogsfären. Företagen måste ges förutsättningar för att möta upp mot de politiska målen om en biobaserad- och fossilfri ekonomi. Näringsens framtida kompetensförsörjning är beroende av befolkade, aktiva och växande landsbygder. Det behövs fungerande gods- och persontransporter i hela landet och goda digitala kommunikationsmöjligheter. Innovations- och investeringsförmågan inom landsbygdernas näringsliv måste stärkas och kompetensförsörjningen utvecklas.

Sveaskog ställer sig därför bakom målsättningen att landsbygderna ska ges förbättrade förutsättningar att utvecklas och ge dem som arbetar och bor i landsbygderna likvärdiga förutsättningar till ett gott liv som människor som verkar och bor i stad. De av kommittén identifierade delmålen är relevanta för att möjliggöra detta och av stor vikt för möjligheten till att stärka konkurrenskraften för landsbygdens näringsliv. Men för att nå dessa behövs utöver det kommande landsbygdsprogrammet även kraftfulla satsningar inom ramen för det Nationella skogsprogrammet och säkerställande av lönsamhet för de areella näringarna. Sverige bör även arbeta fram en nationella agenda för bioekonomi för att stärka de gröna och blåa näringarna. För att dessa satsningar ska vara framgångsrika måste det lokala och regionala näringslivet inkluderas.

För att skapa en framgångsrik landsbygdsolitik anser Sveaskog att regeringen bör:

- Fortsätta arbeta med det Nationella skogsprogrammet samt en nationella agenda för bioekonomi
- Involvera det lokala näringslivet i politiska processer runt landsbygdsutveckling
- Värna om äganderätten

Detaljerade kommentarer:

Del 2 Näringsliv och företagande

Sveaskog delar kommitténs bedömning av vikten av ett kraftfullt nationellt skogsprogram och de stora möjligheter till tillväxt som finns inom skogsskogen. Besöksnäringen har potential att växa men det får inte innebära att skogsägarnas möjligheter att bruka marken minskar vilket skulle bli ett hot mot svensk råvaruförsörjning. Bolaget ser att det finns potential till förbättrat samarbete för att skapa attraktiva arbetstillfällen i landsbygd genom att kombinera säsonsrelaterade tjänster inom olika sektorer. En utmaning som kanske främst besöksnäring och de areella näringarna delar. För att öka förädlingsvärdet från de gröna och blå näringarna bör även en bioekonomisk strategi utvecklas i Sverige.

Den del av de gröna näringarna som vi bäst kan överblicka är skogsvården, riktiga jobb som bättre behöver matchas mot den lokala arbetskraften. Sektorn utgör också en möjlighet till etablering för nyanlända som tillkommit som arbetskraftsresurs de senaste åren.

För att få en bra utväxling mot de gröna näringarna bör möjligheterna att utveckla säsongsjobbens form och villkor ses över för att öka dessa anställningars attraktivitet. Sveaskogs erfarenheter visar också att arbetsmarknadens aktörer och kommuner måste förstärka sin kapacitet att bättre matcha de lokala jobben utifrån de platsbundna verksamheterna.

För att gynna den lokala skogsvårdsnäringen kan det vara aktuellt att se över möjligheten att skapa incitament för ökat värdeskapande i skogarna, genom tillväxthöjande åtgärder eller andra skogsskötselinsatser. Skogsstyrelsen konstaterar att den svenska skogen på detta område är kraftigt eftersatt och talar om "ett röjningsberg". Det är främst privata skogsägare som underlåter att röja sin skog, oftast av ekonomiska skäl. För att stärka arbets- och värdeskapandet i skogen bör staten utreda möjligheterna att skapa ett avdrag för enskilda skogsägare en "röjrot" alternativt att sänka momsen på entreprenörstjänster inom skogsvården likt den sänkning som av Miljöpartiet har föreslagit för naturguidning. En stärkt skogsskötsel skulle leda till ökad sysselsättning på landsbygden inom de gröna och blåa näringarna samt bidra till att bygga ett starkare svenskt skogskapital på sikt som kan bidra både till en stärkt besöksnäring och en ökad råvaruförsörjning.

Vi delar kommitténs analys att det behövs ökad samverkan mellan näringsliv, civilsamhället och myndigheter för att förbättra utvecklingen av platsbundna näringar, här bör även möjligheterna till internationell samverkan beaktas. Detta är av extra vikt i glesa landsbygdskommuner med solitära arbetsmarknader och ett begränsat befolkningsunderlag. Kommittén förslår i 2.3.3 under rubriken "Omställning till en hållbar utveckling av landsbygdernas platsbundna verksamheter" att Jordbruksverket, i samråd med Skogsstyrelsen, Vinnova och Naturvårdsverket ska vara drivande i att ta fram de delar i ett kommande landsbygdsprogram som ska utveckla det lokala gröna näringslivet. I detta arbete måste det lokala och regionala näringslivet tillåtas att delta aktivt. För att landsbygdspolitiken ska bli framgångsrik måste det lokala näringslivet bidra med sina perspektiv och erfarenheter, de är de mest lämpade att hitta lösningarna på sina gemensamma utmaningar. Skogsstyrelsen har en stor potential att

bidra till en positiv landsbygdsutveckling och bör därför inkluderas i förordning (2017:000) om nationellt mål för landsbygdspolitiken och statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutveckling samt förordning om ändring i förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk.

Vi delar bedömningen *besöksnäringen som en näringsgren med potential att växa* och vill i detta sammanhang lyfta fram sportfisket i de laxbärande älvarna som en stor tillgång. Vid en utländsk jämförelse har Sverige, trots en lång historia av sportfiske, inte lyckats paketera och marknadsföra vårt fantastiska sportfiske till en internationell marknad. Samtidigt ställer sig Sveaskog bakom kommitténs ställningstagande att äganderätten ska respekteras och ingrepp i denna bör i möjligaste mån begränsas. Sker inskränkningar i äganderätten ska markägaren ges skäligen ersättning för dessa inskränkningar. Detta är en förutsättning för utvecklingen av näringslivet i landsbygdsregioner.

Sveaskog bifaller den ökade fokuset på export som föreslås av kommittén. Just skogssektorn är väldigt exportberoende och för att öka värdeskapandet behövs både ökad förädlingsnivå och nya marknader. Sveaskog önskar dock att kommittén bättre kunnat belysa det stora behovet som finns för större kapitaltunga investeringar i ny icke kommersiell teknik för att möjliggöra en storskalig grön omställning. En aspekt som kunnat lyftas tydligare är att utöver tillgången till kapital, behövs en långsiktigt och ambitiös politik för att skapa marknader för nya baserade produkter för att möjliggöra investeringar. Under de senaste åren har till exempel ett flertal biodrivmedelsproduktionsanläggningar inte realiserats på grund av avsaknaden av en långsiktig klimatpolitik. Just nu finns flera olika föreslagna investeringar i skogsbaserade bioraffinaderier som riskerar att inte heller genomföras om inte en tydlig politik och investeringsstöd sätts på plats. Trots att investeringarna har stor potential att skapa nya arbetstillfällen och ökade exportinkomster till Sverige.

Del 3 – Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Sveaskog delar kommitténs förslag att man måste titta på helhetsbilden när det gäller kostnaden för transporter och noterar att man i del 3.2 "Säkerställ transportinfrastrukturen i landsbygderna" samt 3.2.1 "Nationella mål och planer för politiken" ser transporterna på landsbygden som egenfinansierade genom skattepåslag på bland annat drivmedel. Vi vill understryka de negativa konsekvenserna för den platsbundna verksamheten om ytterligare avgifter och skatter på transporter på landsbygden införs utan att en grön skatteväxling eller investeringar i biodrivmedelsproduktion som kan gynna landsbygden möjliggörs.

Skogsbruket har idag en stark digitaliseringstrend. Näringen är beroende av en hög överföringskapacitet för att säkerställa ett effektivt skogsbruk med säkerställd kultur- och naturhänsyn i det operativa arbetet. Här är fungerande mobil datakommunikation av största vikt för utvecklingen av skogsbruket, Sveaskog stödjer därför kommitténs förslag att prioritera landsbygden i kommande 5G utbyggnad.

Del 4 – Kompetensförsörjning

Kommittén skriver att de i detta kapitel valt att fokusera på den högre utbildningen, eftersom "mycket utrednings- och förändringsarbete pågår inom utbildningsområdet. Men för skogsnäringen som både erbjuder avancerade och enklare jobb är också möjligheterna till kvalificerade yrkesutbildningar eller stöd till utökade lärlingsplatser prioriterade områden för att enklare få in nya kompetenser i de gröna

och blå näringarna. Sveaskog delar uppfattningen att lärosätena och kommuner måste bli mer lyhörda till behoven av kvalificerad arbetskraft i landsbygden.

Del 5 – Samhällsplanering och bostadsbyggande

Sveaskog välkomnar en mer flexibel tillämpning av strandskyddet som skulle möjliggöra en ökad byggnation i attraktiva lägen på landsbygd och i glesbygd. Detta skulle vara ett sätt att locka till etablering i glesbygd, genom attraktiva bostäder. En förbättring av strandskyddsreglerna är även ett sätt att främja äganderätten.

Riksintressen påverkar möjligheterna för utvecklingen av skogsbruket, Sveaskog delar därför kommitténs ställningstagande att Riksintrésutredningens förslag om att komplettera riksintressena i miljöbalken med områden av ”väsentligt allmänna intressen” inte bör genomföras. Samt att riksintressenas areal begränsas och preciseras i syfte att underlätta för landsbygdsutveckling.

Del 6 – Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Sveaskog har inget att tillägga till de delar som handlar om ovan, men noterar att det under 6.4 – ”De kommunala välfärdstjänsterna i landsbygderna – övervägande och förslag” – finns ett stycke med rubriken Invandringen förändrar förutsättningarna för landsbygdernas kommuner.

Sveaskog har sedan år 2015 drivit ett integrationsarbete där vi tar fasta just på den potential som nyanlända gör för att skapa tillväxt på landsbygden. Det är inte att överdriva att denna fråga – integrationen av nyanlända, i storstäder likväl som på landsbygden – är enormt viktig. Kommittén konstaterar också att ”Om inte integrationen av de nyanlända lyckas kommer kommunernas kostnader för försörjningsstöd att öka mycket kraftigt.” Vi tycker därför att denna fråga skulle fått ta större plats i kommitténs samlade slutbetänkande, återigen gärna utifrån en modell där näringslivet får ta en större plats i analys och utformning av strategi.

Del 8 – Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Kommittén föreslår i 8.1.5 – ”Landsbygdsdelegationer inrättas i länen” – att som ett samordnande organ inrätta en *Landsbygdsdelegation*. Ordförande i denna ska vara landshövdingen. I denna ska representanter från åtta myndigheter samt regionala högskolor och universitet sitta, samt fyra ledamöter som representerar landsting och kommunerna i länet. För ett betänkande som ska ta fram förslag för arbete och tillväxt så är just deltagandet av näringslivet av största vikt. Utformningen av landsbygdsdelegationerna bör därför ses över.

Detta blir ännu tydligare i 8.1.6 – ”En tydligare reglering av den statliga styrningen av landsbygdspolitiken” – där kommittén lyfter fram Jordbruksverket som den myndighet som ska tillse att regeringens landsbygdspolitik uppnås. Till sin hjälp har Jordbruksverket dock tretton andra myndigheter till hjälp, även här måste näringslivet bjudas in.

Viveka Beckeman
Chefsjurist stab Juridik och Fastigheter

Lena Bruce
Affärsutvecklare